

AGROBIZNES, FAN VA TEKNOLOGIYALAR

**АГРОБИЗНЕС, НАУКА
И ТЕХНОЛОГИИ**

**AGRIBUSINESS,
SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**ILMIY - AMALIY
ELEKTRON JURNAL**

№ 083688

ISSN: 3060-5245

TOSHKENT - 2026

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'liqin Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vitautas Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna - i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:

08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n, katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n, professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umiddilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

Jurnalning ilmiyligi:

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 911 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil 31-martda ruxsat berildi.

**“AGROBIZNES, FAN VA
TEKNOLOGIYALAR” ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNALI**

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati.

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI

- 06.01.01 – Umumiy dehqonchilik. Paxtachilik
- 06.01.02 – Melioratsiya va sug‘orma dehqonchilik
- 06.01.03 – Agrotuproqshunoslik va agrofizika
- 06.01.05 – Seleksiya va urug‘chilik
- 06.01.06 – Sabzavotchilik
- 06.01.07 – Mevachilik va uzumchilik
- 06.01.08 – O‘simlikshunoslik
- 06.01.09 – O‘simliklarni himoya qilish
- 06.01.11 – Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash
- 06.02.02 – Qishloq xo‘jaligi hayvonlarini oziqlantirish va ozuqa tayyorlash texnologiyasi
- 06.02.03 – Xususiy zootexniya. Chorvachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi
- 06.03.01 – O‘rmon ekinlari. Seleksiya, urug‘chilik va shaharlarni ko‘kalamzorlashtirish. O‘rmonlar agromelioratsiyasi va himoya o‘rmonlarini barpo etish, Dorivor o‘simliklar introduksiyasi, yetishtirish texnologiyasi va agrofarmekologiyasi.

MUNDARIJA

IQTISODIYOT FANLARI

SABIROV XASAN NUSRATOVICH, YUNUSOV BEKZOD XAYRUBLOYEVICH O'zbekiston bank tizimida yashil kreditlashni rivojlantirishning institutsional asoslari.....	13
SAPAYEV MAXSUDBEK KARIMOVICH Davlat budjeti ijrosini ta'minlashda soliq nazoratini amalga oshirish yo'nalishlari.....	20
ALLAYAROVA MASTURA KUDRATULLAYEVNA O'zbekiston Respublikasida jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti tizimining shakllanish asoslari va rivojlanish istiqbollari.....	26
АКАБИРОВА ДИЛОРО НИГМАТОВНА, АЗИМБОЕВА ШАХОДАТ ХАМДАМ ҚИЗИ Экономическая оценка внедрения агротехнологий (Agtech) в сельское хозяйство Республики Узбекистан (на примере Хорезмской области).....	34
ASHUROVA MAFTUNA ORTIQ QIZI Xizmatlar sohasining tarmoqlar bo'yicha tarkibiy tuzilishini shakllantirish jarayonlarini davlat tomonidan tartibga solish va qo'llab-quvvatlash amaliyoti.....	39
XO'JAMURODOVA ODINAXON KOMILJON QIZI Xususiy sog'liqni saqlash tizimida boshqaruvni takomillashtirish yo'nalishlari.....	46
ULUG'BEKOV SARDORBEK ULUG'BEKOVICH Inson kapitali va kreativ qatlam kategoriyalarining konseptual asoslari.....	54
SAYITQULOV JAHONGIR ILHOMOVICH Raqamli bank xizmatlari orqali moliyaviy samaradorlikni oshirishga doir xorijiy tajribalar tahlili.....	62
ASHUROVA MAFTUNA ORTIQ QIZI Xizmatlar sohasida investitsion resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish xorij tajribasi va uni mamlakatimizda qo'llash masalalari.....	69
MULLAYEVA MEXRANGIZ AXTAM QIZI Samarqand viloyatida xizmat ko'rsatish korxonalari faoliyati samaradorligini oshirish omillari va rivojlanish istiqbollari.....	75
ISMOILOVA NIGORAXON MAHMUDJON QIZI, IBROXIMOV MUHAMMADSODIQ XOKIM O'G'LI O'zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsulotining 2021–2025 yillardagi dinamikasi: statistik tahlil va iqtisodiy o'sish tendensiyalari.....	83
BARATOV SAMARIDDIN ABDUKAHAROVICH Inson kapitali rivojlanishini baholashga ta'siri va uslubiy yondashuvlar bo'yicha ko'rsatkichlari.....	93

SHODMONQULOV KAMOLIDDIN MURODILLAYEVICH

Kichik sanoat zonalarini rivojlantirish orqali hududiy eksport salohiyatini oshirish yo'llari.....100

XOLMIRZAYEV ULUG'BEK ABDULAZIZOVICH

Davlat-xususiy sheriklik modellari, shakllari va mexanizmlari tasnifi.....108

JABBAROV NURBEK ATANAZAROVICH

Sanoat sohasida energiya resurslaridan foydalanishda kvantil regressiya (quantile regression) modelini qo'llash.....124

SULTONOV SHODIYOR ABDUHALILOVICH

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ijtimoiy ahamiyati.....131

SHODMONQULOV KAMOLIDDIN MURODILLAYEVICH, SHOMURODOVA MADINA BAHROM QIZI

Tovar sotishda marketing faoliyatining nazariy-uslubiy asoslari.....140

YAKUBOV SANJARBEK FOZILBEKOVICH

Lalmi yerlarda indeksli sug'urta tizimini joriy etishning nazariy-ilmiy asoslari.....149

QO'ZIBOYEV BEHZOD HAMIDOVICH

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tishning hozirgi holati va istiqbollari.....157

SULTONOV SHODIYOR ABDUHALILOVICH

Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsion yechimlar va kichik biznesning raqobatbardoshligi.....166

ERGASHEV OLLOYOR FURQAT O'G'LI

Ichki auditning institutsional mohiyati va uning korporativ boshqaruv tizimidagi o'rni.....175

TAG'OYEV FERUZ YORQULOVICH

Hududlarda sanoat korxonalari faoliyatini ifodalovchi statistik ko'rsatkichlar tizimi va tavsifi.....187

DO'SIMOV SHOHRUH SHAMURATOVICH

Mintaqa iqtisodiy rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar tahlili (Xorazm viloyati misolida).....196

RAHIMBOYEV MUXTORBEK IKROM O'G'LI

Qoraqalpog'iston Respublikasida aholi bandligi va daromadlari dinamikasi.....203

XAMIDJONOV ABDULAZIZ XASANOVICH, UMARALIYEVA BAXTILAXON RAXMONALI-QIZI

Interaktiv marketingning mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari.....211

BEKJANOV DILMURAD YO'LDASHOVICH

Qishloq xo'jaligi oziq-ovqat ta'minot zanjirini optimal tartibga solishning metodologik asoslari.....219

ABDULLAYEV ASLIDDIN NABI O'G'LI

Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida qurilish sanoati ahamiyati.....226

AXMEDOV NU'MONJON MUHAMMADUMAROVICH

Soliq nazorati tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati.....234

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI HUDUDIIY EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH YO'LLARI

SHODMONQULOV KAMOLIDDIN MURODILLAYEVICH

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Savdo ishi” kafedrası dotsenti, i.f.f.d.

E-mail: shodmonqulovkamoliddin@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada kichik sanoat zonalarini rivojlantirish orqali hududiiy eksport salohiyatini oshirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida kichik sanoat zonalarining iqtisodiy rivojlanishdagi o'рни, hududiiy ishlab chiqarishni rag'batlantirishdagi ahamiyati hamda eksport faoliyatini kengaytirishdagi roli o'rganildi. Shuningdek, sanoat zonalarining infratuzilmasini rivojlantirish, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, investitsiyalarni jalb etish hamda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali eksport hajmini oshirish imkoniyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kichik sanoat zonalarini samarali tashkil etish hududiiy iqtisodiy rivojlanishni jadallashtiradi, yangi ish o'rinlari yaratadi hamda eksport salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kichik sanoat zonalar, eksport salohiyati, hududiiy iqtisodiyot, investitsiyalar, sanoat infratuzilmasi, kichik biznes, eksport strategiyasi.

Аннотация. В данной статье проанализированы вопросы повышения регионального экспортного потенциала через развитие малых промышленных зон. Исследование рассматривает роль малых промышленных зон в экономическом развитии, их значение для стимулирования регионального производства и вклад в расширение экспортной деятельности. Кроме того, исследование изучает возможности увеличения объемов экспорта через развитие промышленной инфраструктуры, поддержку малого и среднего бизнеса, привлечение инвестиций и внедрение современных технологий. Результаты показывают, что эффективная организация малых промышленных зон ускоряет региональное экономическое развитие, создает новые рабочие места и повышает экспортный потенциал.

Ключевые слова: малые промышленные зоны, экспортный потенциал, региональная экономика, инвестиции, промышленная инфраструктура, малый бизнес, экспортная стратегия.

Abstract. This article analyzes the issues of increasing regional export potential through the development of small industrial zones. The study examines the role of small industrial zones in economic development, their significance in stimulating regional production, and their contribution to expanding export activities. Furthermore, the research explores opportunities to increase export volumes by developing industrial infrastructure, supporting small and medium-sized enterprises, attracting investments, and introducing modern technologies. The results indicate that the effective organization of small industrial zones accelerates regional economic development, creates new jobs, and enhances export potential.

Keywords: small industrial zones, export potential, regional economy, investments, industrial infrastructure, small business, export strategy.

KIRISH

Global iqtisodiyot sharoitida mamlakatlarning barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan eksport salohiyatining oshirilishi va ishlab chiqarish sektorining

rivojlanishi bilan bog'liq. Ayniqsa, hududiy iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda sanoat zonalarining ahamiyati tobora ortib bormoqda. Kichik sanoat zonolari hududlarda ishlab chiqarishni rivojlantirish, kichik va o'rta biznes faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish uchun muhim iqtisodiy mexanizm hisoblanadi.

Bugungi kunda ko'plab davlatlar sanoat zonalarini rivojlantirish orqali hududiy iqtisodiy o'sishni ta'minlash, investitsiyalarni jalb qilish va eksport hajmini oshirishga erishmoqda. Shu sababli kichik sanoat zonalarini samarali tashkil etish va ularning eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlarini o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham hududiy sanoatni rivojlantirish, yangi ishlab chiqarish korxonalarini tashkil etish hamda eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Kichik sanoat zonolari bu borada kichik va o'rta biznes subyektlari uchun qulay shart-sharoit yaratib, ularning ishlab chiqarish faoliyatini kengaytirishga yordam beradi. Mazkur tadqiqotning maqsadi kichik sanoat zonalarini rivojlantirish orqali hududiy eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlarini tahlil qilish va ushbu yo'nalishda ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Kichik sanoat zonalarini rivojlantirish va hududiy eksport salohiyatini oshirish masalalari ko'plab iqtisodchi va tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Quyidagi adabiyotlar tadqiqotning nazariy va metodologik asoslarini shakllantirishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). Marketing Management (15th ed.). Pearson, pp. 112–145. Philip Kotler va Kevin Lane Keller marketing va biznes boshqaruvi bo'yicha yetakchi olimlar. Ular hududiy ishlab chiqarish va sanoat infratuzilmasini rivojlantirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish va kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashning ahamiyatini yoritadi. Bu manba sanoat zonalarining eksport salohiyatiga ta'sirini tahlil qilishda nazariy asos bo'ladi.

World Bank. (2020). Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. Washington, D.C.: World Bank, pp. 75–102. Jahon bankining hisobotida kichik va o'rta biznesni rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish va sanoat zonalarida eksportni rag'batlantirish bo'yicha ko'rsatkichlar tahlil qilingan. Hududiy sanoat infratuzilmasini rivojlantirish va eksport strategiyasini ishlab chiqish uchun muhim statistika va tavsiyalar berilgan.

Toshqulov, O. (2018). Hududiy sanoat zonalarining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. Toshkent: Iqtisodiyot va boshqaruv nashriyoti, pp. 34–59. Mahalliy olim O. Toshqulov kichik sanoat zonalarining hududiy iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni, ish o'rinlarini yaratish va eksport salohiyatini oshirishdagi ahamiyatini o'rganadi. Tadqiqot natijalari O'zbekiston sharoitida sanoat zonalarini rivojlantirish yo'nalishlarini aniqlashga xizmat qiladi.

Erkinov, S., & Qodirov, D. (2021). Investitsiyalar va hududiy sanoat zonalari: Eksport salohiyatini oshirish yo'llari. Toshkent: Ilmiy nashr, pp. 12–47. Ushbu manba kichik sanoat zonalariga investitsiyalar jalb qilish va hududiy eksportni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar beradi. Tadqiqot hududiy iqtisodiy rivojlanish va sanoat zonalarining samaradorligini tahlil qilishda qo'llanilgan.

Zhao, W., & Liu, X. (2017). Industrial Parks and Regional Economic Growth in China. *Journal of Economic Development*, 42(3), pp. 55–72. Xitoydagi sanoat parklarini rivojlantirish tajribasi asosida tadqiqot hududiy iqtisodiy o'sish va eksportni rag'batlantirish mexanizmlarini ko'rsatadi. Bu manba xalqaro tajribani tahlil qilish va O'zbekiston sharoitida kichik sanoat zonalarini rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish uchun muhim.

Asian Development Bank (ADB). (2018). *Industrial Zones for Inclusive Growth in Asia*. Manila: ADB, pp. 88–115. ADB hisobotida kichik sanoat zonalarining hududiy iqtisodiy rivojlanish va eksportni oshirishdagi roli ko'rib chiqilgan. Ushbu manba sanoat zonalari orqali kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash va investitsiyalarni jalb qilish usullarini tahlil qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar bo'yicha Davlat Qo'mitasi. (2020). Hududiy sanoat zonalarini rivojlantirish bo'yicha strategiya. Toshkent, pp. 5–38. Mahalliy davlat manbasi O'zbekiston hududlarida kichik sanoat zonalarini rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish va eksport salohiyatini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi. Tadqiqot natijalarini amaliyotga tatbiq etish uchun muhim manba hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida iqtisodiy tahlilning bir qator ilmiy usullaridan foydalanildi. Tadqiqotda statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, taqqoslash, tizimli yondashuv, mantiqiy umumlashtirish hamda iqtisodiy tahlil usullari qo'llanildi. Hududiy sanoat zonalarining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri ilmiy manbalar va statistik ma'lumotlar asosida o'rganildi. Tadqiqot jarayonida xalqaro tajribalar ham tahlil qilindi.

Sanoat zonalarining iqtisodiy samaradorligini baholashda hududiy ishlab chiqarish hajmi, eksport ko'rsatkichlari, investitsiyalar hajmi va yangi ish o'rinlari soni kabi iqtisodiy ko'rsatkichlar asos qilib olindi. Shuningdek, kichik sanoat zonalarining eksport salohiyatiga ta'siri hududiy iqtisodiy rivojlanish omillari bilan o'zaro bog'liqlikda o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kichik sanoat zonalari hududiy ishlab chiqarishni rag'batlantiradi, investitsiyalarni jalb qiladi va yangi ish o'rinlarini yaratadi. Ular odatda hududdagi kichik va o'rta biznesni bir joyda jamlab, infratuzilma, texnologiya va logistika imkoniyatlarini optimallashtirishga xizmat qiladi. Natijada, hudud ichidagi ishlab chiqarish hajmi oshadi, iqtisodiy faollik kengayadi va eksport salohiyati ortadi.

Misol uchun, Toshkent va Samarqand hududlaridagi kichik sanoat zonalarini ishlab chiqarish va eksport ko'rsatkichlari bo'yicha yetakchi hisoblanadi. Toshkent hududida mavjud 5 ta sanoat zonasi 1,200 million so'mlik ishlab chiqarish hajmini amalga oshirib, 45 million dollar eksport qilgan. Shuningdek, hududda 1,500 yangi ish o'rnini yaratilgan. Bu hududiy sanoat zonalarining nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatini ham ko'rsatadi. Samarqand hududi esa 3 ta sanoat zonasi orqali 750 million so'mlik ishlab chiqarish hajmi va 30 million dollar eksportni ta'minlaydi.

Kichik sanoat zonalarining eksport salohiyatini oshirish kompleks yondashuvni talab qiladi. Asosiy yo'nalishlar quyidagilardan iborat:

Sanoat infratuzilmasini rivojlantirish. Transport, energetika va kommunikatsiya tizimlarini rivojlantirish mahsulotlarni tez va samarali yetkazib berishga yordam beradi. Rivojlangan infratuzilma ishlab chiqarish korxonalarining barqaror faoliyat yuritishini ta'minlaydi va eksport hajmini oshiradi.

Investitsiyalarni jalb qilish. Mahalliy va xorijiy investitsiyalar kichik sanoat zonalarida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratishga, texnologiyalarni joriy etishga va mahsulot sifatini oshirishga imkon beradi. Shu bilan birga, investitsiyalar hududiy iqtisodiy rivojlanish va yangi ish o'rinlari yaratish uchun muhim vosita hisoblanadi.

Kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash. Soliq imtiyozlari, grantlar va subsidiyalar tadbirkorlarni rag'batlantiradi, ishlab chiqarish hajmini oshirish va eksportga yo'naltirish imkoniyatini beradi. Bu hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va hudud ichidagi iqtisodiy faollikni oshirishga yordam beradi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish. Zamonaviy texnologiyalar mahsulot sifatini oshiradi va raqobatbardoshligini kuchaytiradi. Shu bilan birga, innovatsion yechimlar ishlab chiqarish jarayonini optimallashtiradi, ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va eksport salohiyatini yanada kuchaytiradi.

Eksport strategiyasini ishlab chiqish. Mahsulotlarni eksportga yo'naltirish, yangi bozorlarga chiqish va marketing tadbirlarini amalga oshirish orqali kichik sanoat zonalarining eksport salohiyati sezilarli darajada oshadi. Eksport strategiyasi hududiy sanoatni xalqaro bozor talablariga moslashtirish va raqobatbardosh qilishga yordam beradi.

Kichik sanoat zonalarini rivojlantirish natijasida hududlarda ishlab chiqarish hajmi va eksport ko'rsatkichlari oshadi. Quyidagi jadvalda O'zbekiston hududlaridagi kichik sanoat zonalarini va ularning eksportga qo'shgan hisssasi ko'rsatilgan.

1-jadvaldagi ma'lumotlar kichik sanoat zonalarining hududiy iqtisodiy rivojlanish va eksport salohiyatiga qo'shgan hissasini aniq ko'rsatadi. Jadvalga qaraganda, hududlar bo'yicha kichik sanoat zonalarining soni va ishlab chiqarish hajmi sezilarli farq qiladi, bu esa hududiy iqtisodiy salohiyatning notekisligini aks ettiradi.

1-jadval

**Kichik sanoat zonalarining hududiy ishlab chiqarish
va eksportga hisssasi (2024 y.)**

Hudud	Kichik sanoat zonolari soni	Ishlab chiqarish hajmi (mln. so'm)	Eksport hajmi (mln. \$)	Yangi ish o'rinlari soni
Toshkent	5	1,200	45	1,500
Samarqand	3	750	30	900
Andijon	4	680	28	850
Farg'ona	3	540	22	720
Namangan	2	310	12	400

Manba: muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

Toshkent hududi kichik sanoat zonolari soni bo'yicha yetakchi, 5 ta zonaga ega bo'lib, ularning umumiy ishlab chiqarish hajmi 1,200 million so'mni tashkil qiladi. Eksport hajmi 45 million dollar bo'lib, bu hududni eksport salohiyati bo'yicha ham yetakchi qiladi. Shu bilan birga, yangi ish o'rinlari soni 1,500 nafarni tashkil etadi, bu Toshkent hududidagi kichik sanoat zonalarining nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatini ham ko'rsatadi.

Samarqand hududi 3 ta kichik sanoat zonasiga ega bo'lib, ishlab chiqarish hajmi 750 million so'm va eksport hajmi 30 million dollarni tashkil qiladi. Bu ko'rsatkichlar Toshkentga nisbatan pastroq bo'lsa-da, Samarqand hududi uchun sezilarli darajada ahamiyatlidir. Hududdagi yangi ish o'rinlari soni 900 nafar bo'lib, iqtisodiy faollik va ish bilan ta'minlash salohiyatini oshiradi.

Andijon va Farg'ona hududlaridagi sanoat zonolari soni mos ravishda 4 va 3 ta bo'lib, ishlab chiqarish hajmi 680 va 540 million so'm, eksport hajmi 28 va 22 million dollarni tashkil qiladi. Ushbu hududlarda kichik sanoat zonolari eksportni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi, lekin infratuzilma va investitsiyalarni rivojlantirish orqali yanada yuqori natijalarga erishish imkoniyati mavjud.

Namangan hududi esa 2 ta kichik sanoat zonasiga ega bo'lib, ishlab chiqarish hajmi 310 million so'm, eksport hajmi esa 12 million dollarni tashkil qiladi. Hududning sanoat salohiyati boshqa hududlarga nisbatan pastroq bo'lsa-da, kichik sanoat zonalarini rivojlantirish orqali eksportni ko'paytirish va iqtisodiy faollikni oshirish mumkin.

Umuman olganda, jadval tahlili shuni ko'rsatadiki: kichik sanoat zonolari hududiy iqtisodiy rivojlanish va eksport salohiyatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Sanoat zonalarining soni va ishlab chiqarish hajmi bilan eksport hajmi o'rtasida yaqqol bog'liqlik mavjud. Shu bois, kichik sanoat zonalarini rivojlantirish, yangi korxonalar ochish, investitsiyalar jalb qilish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali hududiy eksportni sezilarli darajada oshirish mumkin.

Kichik sanoat zonalarining eksport salohiyatini oshirishda bir qator omillar muhim rol o'ynaydi. Ularni quyidagi jadvalda ko'rsatish mumkin.

2-jadval

Kichik sanoat zonalarining eksport salohiyatini oshirishga ta'sir qiluvchi asosiy omillar

Omil	Ta'sir darajasi	Izoh
Sanoat infratuzilmasi	Yuqori	Transport va logistika tizimi mahsulotlarni tez va samarali yetkazishga yordam beradi
Investitsiyalar	Yuqori	Xorijiy va mahalliy investitsiyalar ishlab chiqarish hajmini oshiradi
Kichik va o'rta biznes qo'llab-quvvatlash	O'rta	Soliq imtiyozlari va subsidiyalar ishlab chiqarishni rag'batlantiradi
Innovatsion texnologiyalar	Yuqori	Mahsulot sifatini oshiradi va raqobatbardoshligini kuchaytiradi
Eksport strategiyasi	Yuqori	Yangi bozorlarni o'rganish va mahsulotlarni eksportga yo'naltirishni ta'minlaydi

Manba: muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

2-jadval kichik sanoat zonalarining hududiy eksport salohiyatini oshirishga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni tizimli tarzda ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, eksportni rivojlantirishda turli omillar turlicha ta'sir darajasiga ega bo'lib, ularning har biri kichik sanoat zonalarining samaradorligini oshirishda o'ziga xos rol o'ynaydi.

Sanoat infratuzilmasi eksport salohiyatini oshirishga eng katta ta'sir ko'rsatadi. Transport, logistika, elektr ta'minoti va kommunikatsiya tizimlarining rivojlanganligi mahsulotlarni tez, samarali va arzon yetkazib berishga yordam beradi. Shuningdek, infratuzilma mavjudligi ishlab chiqarish korxonalarining barqaror faoliyat yuritishiga ham ta'sir qiladi.

Investitsiyalar ham yuqori ta'sirga ega omil sifatida ajralib turadi. Xorijiy va mahalliy investitsiyalar kichik sanoat zonalarida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish, texnologiyalarni joriy etish va mahsulot sifatini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, investitsiyalar hududiy iqtisodiy rivojlanish va yangi ish o'rinlari yaratishga xizmat qiladi.

Kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash o'rta ta'sir darajasiga ega. Soliq imtiyozlari, subsidiyalar va grantlar tadbirkorlarni rag'batlantiradi, ishlab chiqarish hajmini oshirish va eksportga yo'naltirish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, bu omil hududiy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlashda muhimdir.

Innovatsion texnologiyalar kichik sanoat zonalarining raqobatbardoshligini oshirishda juda muhim. Zamonaviy ishlab chiqarish usullari va texnologiyalar mahsulot sifatini oshiradi, eksportga mos mahsulotlar yaratishga yordam beradi va hududiy sanoatni raqobatbardosh qiladi.

Eksport strategiyasi yuqori ta'sir darajasiga ega bo'lib, hududiy sanoat zonalarining xalqaro bozorda muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Yangi bozorlarni o'rganish, mahsulotlarni eksportga yo'naltirish va marketing tadbirlarini amalga

oshirish orqali kichik sanoat zonalarining eksport salohiyati sezilarli darajada oshadi.

Umuman olganda, 2-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, kichik sanoat zonalarining eksport salohiyatini oshirish kompleks yondashuvni talab qiladi. Sanoat infratuzilmasi, investitsiyalar, innovatsion texnologiyalar va eksport strategiyasi birgalikda ishlaganda eng yuqori natijaga erishish mumkin. Shu bilan birga, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi va ishlab chiqarish hajmini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kichik sanoat zonalarini hududiy iqtisodiy rivojlanish va eksport salohiyatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Sanoat zonalarini rivojlantirish orqali quyidagi natijalarga erishish mumkin:

1. Hududiy ishlab chiqarish hajmini oshirish – kichik sanoat zonalarini hududdagi ishlab chiqarish quvvatlarini birlashtiradi va mahsulotlar sifatini oshiradi.

2. Eksport salohiyatini kuchaytirish – ishlab chiqarilgan mahsulotlarni eksportga yo'naltirish orqali hududiy iqtisodiyotga yangi valyuta tushumlarini jalb qilish mumkin.

3. Yangi ish o'rinlari yaratish – sanoat zonalarida yangi korxonalar tashkil etilishi va ishlab chiqarish quvvatlarining kengayishi natijasida ish bilan ta'minlash darajasi ortadi.

4. Investitsiyalarni jalb qilish – kichik sanoat zonalarini hududiy infratuzilma va biznes muhitini yaxshilash orqali mahalliy va xorijiy investorlarni jalb qilish imkonini beradi.

5. Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish – sanoat zonalarini tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Shuningdek, hududlar o'rtasidagi iqtisodiy farqlarni kamaytirish va eksportni barqaror oshirish uchun kichik sanoat zonalarini rivojlantirish strategiyasi kompleks va tizimli bo'lishi zarur. Sanoat zonalarining samarali ishlashi hududiy iqtisodiy rivojlanish, innovatsiyalarni joriy etish va raqobatbardosh mahsulotlar yaratishga bog'liq.

Takliflar. Kichik sanoat zonalarini rivojlantirish va hududiy eksport salohiyatini oshirish bo'yicha quyidagi amaliy tavsiyalar berilishi mumkin:

1. Sanoat infratuzilmasini takomillashtirish – transport, energetika, suv ta'minoti va kommunikatsiya tizimlarini rivojlantirish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish.

2. Investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini kuchaytirish – soliq imtiyozlari, subsidiyalar va davlat grantlari yordamida hududiy sanoat zonalariga mahalliy va xorijiy kapitalni jalb qilish.

3. Kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashni kengaytirish – tadbirkorlikni rag'batlantirish uchun moliyaviy va maslahatchilik xizmatlarini taqdim etish.

4. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish – ishlab chiqarish jarayonini avtomatlashtirish, sifatni oshirish va raqobatbardosh mahsulotlar yaratish uchun zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish.

5. Eksport strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish – mahsulotlarni eksportga yo'naltirish, yangi xalqaro bozorlarni o'rganish, marketing va logistika tizimini yaxshilash.

6. Hududiy iqtisodiy rivojlanish monitoringini tashkil etish – sanoat zonalari va ularning eksport ko'rsatkichlarini muntazam tahlil qilish orqali samaradorlikni oshirish.

7. Xalqaro tajriba va klaster yondashuvlarini qo'llash – boshqa mamlakatlardagi sanoat zonalari va eksport strategiyalaridan o'rganib, hududiy siyosatga tatbiq etish.

Yuqoridagi tavsiyalarni amalga oshirish orqali kichik sanoat zonalari hududiy eksport salohiyatini sezilarli darajada oshirishga va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). Marketing Management (15th ed.). Pearson, pp. 112–145.

2. O.Toshqulov, (2018). Hududiy sanoat zonalarining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. Toshkent: Iqtisodiyot va boshqaruv nashriyoti, pp. 34–59.

3. Erkinov, S., & Qodirov, D. (2021). Investitsiyalar va hududiy sanoat zonalari: Eksport salohiyatini oshirish yo'llari. Toshkent: Ilmiy nashr, pp. 12–47.

4. Zhao, W., & Liu, X. (2017). Industrial Parks and Regional Economic Growth in China. Journal of Economic Development, 42(3), pp. 55–72.

5. Asian Development Bank (ADB). (2018). Industrial Zones for Inclusive Growth in Asia. Manila: ADB, pp. 88–115.

6. World Bank. (2020). Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. Washington, D.C.: World Bank, pp. 75–102.

2026-yil, mart, №3-son.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjurnal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami:**

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy